

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та контроль запасів на прикладі ТОВ «СК Буд-Сервіс»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Шерстюк Марія Олегівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

ст. викладач
(науковий ступінь, вчене звання)

Самострол Світлана Вячеславівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з головних умов функціонування для будь-якого підприємства є використання запасів, що є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. Якісні та кількісні характеристики запасів мають прямий вплив на перебіг виробничого процесу та безпосередньо впливають на його результат. Виробничі запаси – це активи, ої використовуються для подальшого продажу, під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством. Вони займають значну питому вагу у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності.

Для того, щоб забезпечити безперервність роботи виробничого процесу на складах підприємства завжди повинні бути виробничі запаси в межах норм, що необхідні для підприємства. Якщо запасів буде недостатньо для подальшої роботи, це може призвести до простоїв виробництва, незадоволеного попиту, а в результаті й до збитків самого підприємства. Надлишкова кількість запасів пов'язує оборотний капітал підприємства та зменшує можливість його вигідного альтернативного використання, що позначається на величині загальних витрат виробництва і фінансових результатах діяльності підприємства.

Зазвичай, на підприємстві номенклатура матеріальних ресурсів включає десятки тисяч найменувань, а інформація з обліку виробничих запасів становить більше 30% від всієї інформації з управління виробництвом.

Важливе практичне значення та виробничу спрямованість мають питання обліку запасів, оскільки це є передумовою для подальшого розвитку виробництва на підприємствах. Належним чином організований облік виробничих запасів, тобто якісна поінформованість про їх наявність та рух, має суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства та в контролі за зберіганням матеріальних цінностей. Від правильної організації оцінки та обліку виробничих запасів залежить

визначення собівартості продукції, результати господарської діяльності підприємства та висвітлення інформації про його фінансовий стан, що є надзвичайно важливим. Цим і визначається актуальність обраної теми.

Мета дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку та контролю виробничих запасів, а також розробка можливих шляхів їх удосконалення.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність, визнання, оцінку та класифікацію запасів;
- визначити основні організаційні підходи щодо обліку запасів;
- розглянути особливості складського та бухгалтерського обліку запасів;
- визначити проблемні питання теми та напрями їх вирішення;
- надати основні економічні характеристики підприємства та його облікової політики;
- проаналізувати та критично оцінити облік запасів на підприємстві та розробити рекомендації щодо його удосконалення;
- розглянути основні методологічні підходи щодо проведення контролю виробничих запасів;
- оцінити систему внутрішнього контролю щодо операцій з запасами та надати рекомендації;
- провести аналіз ефективності використання запасів на підприємстві.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є облік та контроль запасів на підприємстві.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти організації обліку та контролю запасів на підприємстві.

Методи дослідження. Поставлені у роботі завдання вирішено за допомогою комплексу загальнонаукових і специфічних методів дослідження. В основу дослідження було покладено системний підхід, тобто дані завдання вирішувались, як цілісна сукупність багатоманітних і взаємопов'язаних

елементів (оцінка, облік, документування, нормативна база, облікова політика, контроль тощо). Було вивчено вплив властивостей цих елементів на всю систему організації обліку виробничих запасів. При проведенні дослідження були використані такі загальнонаукові методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу, а також статистико-економічні та вибірковий методи. Багаторазово використовувався метод порівняння - порівнювалися різні трактування поняття запасів, способи контролю та системи обліку. В процесі дослідження були використані традиційні методи економічного аналізу (табличний, групування, графічний), обробка матеріалів з використанням програми Excel та ін.

Інформаційна база дослідження. У процесі дослідження були використані законодавчі та нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік в Україні, праці вітчизняних і зарубіжних науковців з теорії та практики бухгалтерського обліку, періодичні видання, Інтернет-ресурси, первинні документи та звітність ТОВ «СК Буд-Сервіс».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (55 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок. Основний зміст викладено на 81 сторінках. Робота містить 21 таблиць, 4 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти обліку запасів*» досліджено генезис теоретичних підходів до трактування економічної сутності запасів; розглянуто визнання, оцінку та класифікацію запасів; розглянуто синтетичний та аналітичний облік запасів та проблемні питання обліку запасів.

У другому розділі «*Особливості обліку запасів на ТОВ «СК Буд-Сервіс»*» надано загальну економічну характеристику підприємства та його

облікової політики; розглянуто особливості складського обліку запасів та руху запасів у бухгалтерії та направи їх удосконалення.

У третьому розділі *«Теоретичний та практичний аспекти контролю виробничих запасів на прикладі ТОВ «СК Буд-Сервіс»* розглянуто мету та завдання контролю запасів; проведено оцінку системи внутрішнього контролю запасів на підприємстві; проаналізовано ефективність використання запасів на підприємстві.

ВИСНОВКИ

У результаті критичного розгляду основних аспектів та проблем теорії та практики обліку і контролю запасів зроблено такі висновки.

Однією з головних умов функціонування для будь-якого підприємства є використання запасів, що є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. Важливе практичне значення та виробничу спрямованість мають питання обліку запасів, оскільки це є передумовою для подальшого розвитку виробництва на підприємствах. Належним чином організований облік виробничих запасів, тобто якісна поінформованість про їх наявність та рух, має суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства та в контролі за зберіганням матеріальних цінностей. Від правильної організації оцінки та обліку виробничих запасів залежить визначення собівартості продукції, результати господарської діяльності підприємства та висвітлення інформації про його фінансовий стан, що є надзвичайно важливим.

Термін «запаси» у вітчизняній науковій літературі з'явився в період реформування бухгалтерського обліку в Україні задля наближення його до міжнародних стандартів. Підсумовуючи думки різних вчених-економістів, можна отримати таке визначення виробничих запасів, як елементу запасів, – це активи, що придбані зі сторони або самостійно виготовлені й утримуються підприємством для продажу, використання у процесі

виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб за умови їх повного споживання в одному операційному циклі.

Відповідно до П(С)БО 9 запаси визнаються активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство в подальшому отримає економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Оцінка запасів є дуже важливою для підприємства через те, що саме вона забезпечує достовірність інформації про результати господарської діяльності в бухгалтерському обліку. Згідно з вимогами П(С)БО 9 «Запаси» оцінка запасів здійснюється тільки в трьох випадках: при надходженні, при списанні, на дату складання звітності (на дату балансу).

Важливою передумовою ефективного управління виробничими запасами на підприємстві є їх чітка класифікація, яка створена з урахуванням специфіки галузі та напряму діяльності підприємства.

У процесі написання кваліфікаційної роботи ми дійшли до висновку, що ТОВ "СК Буд-Сервіс" дуже ретельно формує загальний стан запасів для своєї подальшої виробничої діяльності, тому дослідження обліку і контролю використання виробничих запасів є досить актуальним на сьогодні. Важливою є також розгляд і оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві.

Облік на досліджуваному підприємстві ведеться відповідно до вимог діючих законодавчих і нормативних документів. Встановлена межа суттєвості для оприбуткування активів на баланс в сумі 2500 грн. цінності, придбані за ціною нижче від цієї межі, списуються на витрати без їх оприбуткування до складу активів. Запаси обліковуються відповідно до П(С)БО 9, одиницею запасів вважається кожне найменування цінностей. При списанні запасів використовується метод середньозваженої собівартості. Дооцінка або уцінка запасів до їх справедливої вартості проводиться один раз

на рік станом на 31 грудня або на дату реалізації таких активів у випадку їх продажу.

У кваліфікаційній роботі було досліджено складський облік запасів та особливості руху запасів в бухгалтерії. Було наведено документи складського обліку виробничих запасів, що використовує ТОВ "СК Буд-Сервіс". Для своєчасного відображення господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку на ТОВ "СК Буд-Сервіс" визначений графік руху документів з обліку матеріалів, він був представлений у кваліфікаційній роботі.

Тож, можна зазначити, що стан організації первинного обліку виробничих запасів на ТОВ "СК Буд-Сервіс" є задовільним, передбачається складання типових форм документів. Для покращення документального забезпечення обліку виробничих запасів на підприємстві необхідне належне впорядкування первинних документів, широке впровадження типових уніфікованих форм, забезпечення чіткого порядку приймання, зберігання і витрачання таких активів, обмеження числа посадових осіб, що мають право підпису документів на видачу дорогих матеріалів. Також в обліковій політиці підприємства потрібно визначити норми природного убутку за кожною групою виробничих запасів.

Синтетичний облік запасів на ТОВ "СК Буд-Сервіс" ведеться за допомогою рахунку 20, до якого відкриваються субрахунки. Але за допомогою синтетичного обліку неможливо контролювати кожний вид господарських засобів. Для одержання деталізованої інформації про наявність та стан запасів на підприємстві організований аналітичний облік. З цією метою до окремих рахунків та субрахунків відкриваються рахунки аналітичного обліку. В цілому стан організації синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів на підприємстві ведеться за допомогою комп'ютерної техніки, тому ускладнень при обліку на ТОВ "СК Буд-Сервіс" не виникає. Для того щоб при веденні капітального будівництва підрядним способом не порушити Інструкцію №291 у частині обліку будівельних

матеріалів на рахунку 205, потрібно розділити цей рахунок на два рахунки третього порядку:

- 2051 "Будівельні матеріали на складі підприємства";
- 2052 "Будівельні матеріали, передані підрядчикові".

Далі було розглянуто систему внутрішнього контролю на підприємстві.

Метою внутрішнього контролю виробничих запасів на підприємстві є встановлення законності, достовірності та доцільності здійснення операцій з виробничими запасами, правильності їх відображення в обліку й своєчасності виявлення загроз фінансової безпеки підприємства.

Було проведено тестування для оцінки системи внутрішнього контролю використання виробничих запасів на ТОВ «СК Буд-Сервіс». На ТОВ «СК Буд-Сервіс» виділено чотири етапи управління запасами. Перший етап – визначення фактичного стану організації складського господарства запасів. Другий етап – порівняння фактичних даних про запаси з даними бухгалтерського обліку. Третій етап – оцінка виявлених відхилень та ступеня їх впливу на функціонування підприємства. Четвертий етап – узагальнення результатів контролю та виявлення причин зафіксованих відхилень.

В ході перевірки операцій з виробничими запасами на підприємстві було виявлено такі помилки:

- порушення обов'язковості проведення інвентаризації при зміні матеріально-відповідальних осіб.
- не проводиться списання за нормами природного убутку виробничих запасів.

Підприємству необхідно звернути увагу на якість і періодичність проведення інвентаризацій, контрольних і вибіркових перевірок, які займають не останнє місце в забезпеченні збереження та раціонального використання матеріалів. Були запропоновані наступні шляхи вдосконалення обліку і контролю запасів: своєчасне планування й оптимізація розміру виробничих запасів, введення додаткового контролю з боку керівництва,

проведення проведення позапланових вибіркових інвентаризації будівельних матеріалів на будівельному майданчику наприкінці кожного місяця..

Перелічені шляхи можуть спростити здійснення контролю та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві, при цьому підвищивши його якість, і як наслідок, вплинути на зменшення собівартості будівельних робіт.

Таким чином, під час виконання внутрішньої перевірки виробничих запасів було визначено, що система внутрішнього контролю на підприємстві в цілому працює ефективно. Були виявлені деякі помилки, проте вони не мають значного впливу на перебіг господарської діяльності підприємства.

Необхідно відзначити, що специфіка діяльності будівельних підприємств істотно впливає на сучасні умови їх господарювання, саме тому, з метою своєчасного виявлення відхилень і несприятливих ситуацій, побудова якісної системи внутрішнього контролю є актуальним питанням для будівельних підприємств. Тому наявність служби внутрішнього контролю є важливим та необхідним структурним підрозділом на досліджуваному підприємстві.

Результати проведеного економічного аналізу наявності та ефективності використання виробничих запасів дозволили зробити наступні висновки. На початок року на підприємстві немає залишків по запасам. Найбільшу частину запасів підприємства складають будівельні матеріали, їх вага у структурі – 60,9%. Друге місце у структурі запасів займає сировина та матеріали – 28,7%. Найменшу частину запасів підприємства складають купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, їх частка – 0,8%.

Аналіз показників ефективності використання матеріальних ресурсів показав, що на підприємстві відбулося погіршення всіх основних показників ефективності використання матеріальних ресурсів: прибуток на 1 грн. матеріальних витрат зменшився на 2 коп., матеріаловіддача – на 1,19 грн., зросла питома вага матеріальних витрат в операційних витратах на 7,5% та в динаміці збільшилась матеріаломісткість продукції. Тобто в 2019 році на одиницю виробленої продукції витрачено більше матеріальних ресурсів, а це

в свою чергу впливає на обсяг виробництва та на собівартість продукції. Зі зростанням матеріаломісткості продукції знижується обсяг виробництва та збільшується питома вага матеріальних витрат в операційних витратах підприємства. Дослідивши діяльність ТОВ "СК Буд-Сервіс" можемо визначити чинники, що впливають на збільшення матеріаломісткості, а саме:

- неповне здійснення заходів щодо економії матеріалів;
- заміна одного матеріалу іншим;
- нераціональний розподіл матеріалів, їх невимірність.

Всі ці причини, зрештою, призводять до втрати частини коштів, витрачених на виробничі запаси та зниження показників ефективності використання матеріальних ресурсів. Таким чином, підприємству необхідно використовувати матеріальні ресурси більш економно, тобто підвищити ефективність їх використання.

АНОТАЦІЯ

Шерстюк М.О. «Облік та контроль запасів на прикладі ТОВ «СК Буд-Сервіс».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності, визнання та класифікації запасів, синтетичний та аналітичний облік запасів, проблемні питання обліку запасів, складський облік запасів, рух запасів у бухгалтерії, контроль за запасами.

Проаналізовано фінансовий стан ТОВ "СК Буд-Сервіс", особливості складського обліку запасів, особливості обліку запасів у бухгалтерії підприємстві, система внутрішнього контролю запасів на підприємстві та ефективність використання запасів.

Запропоновано в обліковій політиці підприємства визначити норми природного убутку за кожною групою виробничих запасів, своєчасне планування й оптимізація розміру виробничих запасів, введення додаткового контролю з боку керівництва, проведення інвентаризації наприкінці кожного місяця.

Ключові слова: виробничі запаси, будівельне підприємство, бухгалтерський облік, облік запасів, внутрішній контроль.

ANNOTATION

Sherstiuk M. «Accounting and control of inventories by the example of SK Bud-Service LLC»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and audit». –
(title of the educational program)

Odessa National Economics University.– Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects of the essence, recognition and classification of inventories, synthetic and analytical inventory accounting, problematic issues of inventory accounting, inventory accounting, inventory movement in accounting, inventory control.

Author analysis financial condition of LLC "SK Bud-Service", features of inventory accounting, features of inventory accounting in the company's accounting, the system of internal control of inventories at the enterprise and the efficiency of inventory use.

Author offers in the accounting policy of the enterprise to determine the rates of natural loss for each group of inventories, timely planning and optimization of inventories, the introduction of additional control by management, conducting an inventory at the end of each month.

Keywords: inventories, construction company, accounting, inventory accounting, internal control.